

Folkehelse for alle- også for personer med psykisk utviklingshemming

Lis Cathrin Stavrum og Kari Wuttudal, Nasjonalt kompetansemiljø om utviklingshemning (NAKU).
E-post: NAKU@hist.no

Stikkordliste: Helseoppfølging, levekår, utviklingshemning

Bakgrunn

Et helsevennlig samfunn med likeverdige levekår og rettferdig folkehelse innebærer at alle deler av befolkningen ivaretas ut i fra deres forutsetninger og behov. Den enkelte kan gjøre mye for å ta vare på sin egen helse, men personer med utviklingshemning er i større grad avhengig av bistand for å kunne gjøre dette, og å ta sunne valg. Mange med utviklingshemning opplever å være utsatt for helsesvikt oftere enn befolkningen generelt, og manglende gode helsetjenester. Dette gjelder både somatisk og psykisk helse, noe norsk og internasjonal forskning indikerer.

Teoretisk og analytisk rammeverk og metode

NAKU har gjennomgått internasjonal og nasjonal litteratur og forskning for perioden 1990 til 2012, om de særlige utfordringene man står overfor når det gjelder å sikre personer med utviklingshemning gode helsetjenester. NAKU har også gjennomført intervju med 80 informanter fra brukergrupper, helsefaglig- og administrativt personell i hele Norge. Tema for intervjuene var deres opplevelser av situasjonen og helsetilbudet til personer med utviklingshemning.

Hovedresultater og konklusjoner

Hovedresultater som presenteres i paperet er manglende kunnskap og kompetanse i alle ledd i tjenestene, manglende samhandling mellom ulike instanser og manglende tilgang til psykiske helsetjenester. Utfordringer viste seg spesielt ved å oppdage, behandle, følge opp og forebygge sykdom. Som et ledd i å sikre tjenesteytere og andre kunnskap og opplæring i helseoppfølging av personer med utviklingshemning, har NAKU utviklet et e-læringsprogram (<http://naku.no/portal/helse>). Andre tiltak som er viktige for å sikre personer med utviklingshemning gode helsetjenester presenteres også.

Betydning for videre forskning

Et helsevennlig samfunn med rettferdig folkehelse betyr at alle deler av befolkningen ivaretas. Det er viktig at forskning og arbeid for folkehelse inkluderer og tar hensyn til personer med utviklingshemning.

Referanser

Ellingsen, K. E. (2007). Helseoppfølging av personer med utviklingshemning. Rapport, NAKU [http://naku.no/sites/default/files/files/Helserapport\(2\).pdf](http://naku.no/sites/default/files/files/Helserapport(2).pdf)

Ellingsen, K. E. og Berge K. (2014) Helsefagets rolle i den vernepleierfaglige kompetansen og utøvelsen av faglig skjønn, i Ellingsen K. E. (red.) Vernepleierfaglig kompetanse og faglig skjønn. Oslo, Universitetsforlaget

Kittelsaa, A. (2008). Utviklingshemning og psykiske helsetjenester. Rapport, NAKU <http://naku.no/node/487>